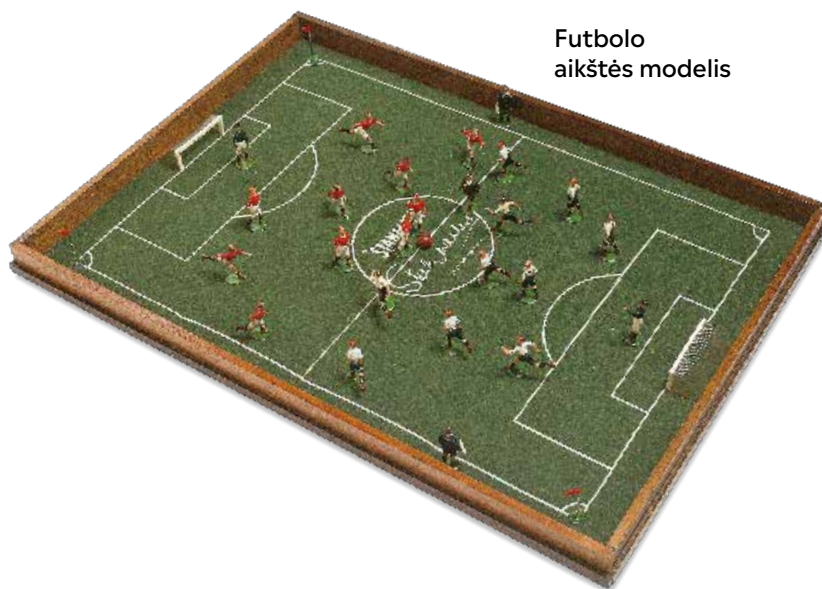

Turinys

6	Pasaulinis žaidimas
8	Futbolo istorija
10	Žaidimo taisyklės
12	Teisėjas
14	Aikštė
16	Futbolo įgūdžiai
18	Vartininkai
20	Taktika
22	Traumos
24	Kamuoliai
26	Futbolo batai
28	Futbolo apranga
30	Aksesuarai
32	Garsūs žaidėjai
36	Pergalės jausmas
38	Didieji klubai
40	Sirgaliai
42	Rungtynių diena
44	Stadionas

Futbolo
aikštės modelis

46	Pasaulio taurė
50	Svarbiausi trofėjai
52	Žaidimai
54	Atributika
56	Futbolo verslas
58	Futbolo mokslas
60	Ar žinojote?
62	Kas yra kas?
64	Pasaulio taurės rekordai
66	Nacionalinės rinktinės
68	Sužinokite daugiau
70	Žodynėlis
72	Rodyklė

XX a. pradžios saga, kurioje pavaizduotas kamuolį galva mušinėjantis vyras

Futbolo įgūdžiai

Kiekviena pozicija aikštėje yra susijusi su konkrečiomis užduotimis. Gynėjai turi sustabdyti priešininkus ir perimti iš jų kamuolį, saugai turi tiksliai perduoti kamuolį komandos draugams, o puolėjai turi mušti ir pelnyti įvarčius. Profesionalūs žaidėjai įvaldo ir tobulina įvairią žaidimo techniką bei įgūdžius.

Žaidimas galva

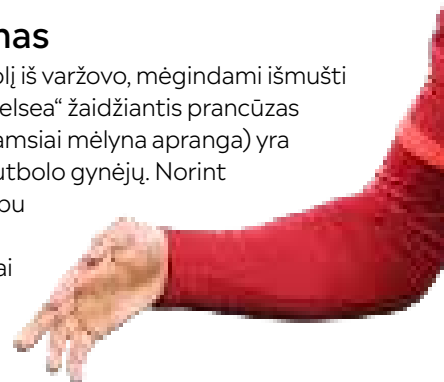
Smūgiai galva gali būti atliekami ginantis arba puolant. Gynėjai, atmušdami kamuolį iš vartų ploto, stengiasi užsiimti tinkamą poziciją. Puolėjams reikia jėgos ir tikslumo, kad galva įmuštų įvartį. Kylie Ledbrook iš „Sydney FC“ (kairėje) pašoka į orą, kad aplenkėtų Aivi Luik iš „Brisbane Roar“ (dešinėje) ir nukreiptų kamuolį. Naujaisi tyrimai parodė, kad pernelyg dažnas kamuolio smūgiavimas galva gali pažeisti smegenis ir sukelti tokias ligas kaip ankstyvoji silpnaprotystė.

Žaidėjas turi laiku pašokti į orą, kad užtikrintai atmuštų kamuolį.

Kamuolio perėmimas

Žaidėjai bando perimti kamuolį iš varžovo, mėgindami išmušti jį iš po jo kojų. Komandoje „Chelsea“ žaidžiantis prancūzas N'Golo Kanté (paveikslėlyje, tamsiai mėlyna apranga) yra vienas geriausių šiuolaikinio futbolo gynėjų. Norint išvengti pražangos, labai svarbu nuspėti varžovo veiksmus ir pasirinkti tinkamą laiką. Teisėjai baudžia žaidėjus, jeigu jie bando išmušti kamuolį iš už nugaros arba vietoj kamuolio fiziškai kontaktuoja su žaidėju.

Kamuolio perdavimas

Greiti kamuolio perdavimai išstampa gynybą. Tikslūs perdavimai yra visų sėkmingų komandų skiriamasis bruožas. Gebėjimas atlikti perdavimą abiem kojomis suteikia žaidėjui daugiau galimybių. Buvęs „Barcelonos“ žaidėjas Xavi (paveikslėlyje) sugebėdavo perduoti kamuolį į laisvą plotą net tada, kai būdavo stipriai dengiamas.

Norint pasvirti kamuolį reikiama kryptimi, galima panaudoti bet kurią pėdos dalį.

Tikslus kamuolio valdymas suteikia žaidėjams laiko tinkamiems sprendimams priimti, be to, neleidžia varžovams perimti kamuolio.

Kamuolio kontrolė

Geriausi žaidėjai visada kontroliuoja kamuolį. Priimdami aukštus perdavimus, jie stebi kamuolio judėjimą ir naudoja krūtinę, galvą, šlaunis arba, kaip čia pavaizduotas João Cancelo, pėdos viršų, kad sustabdytų kamuolį.

Skersavimas

Kamuolio skersavimas, arba perdavimas iš kraštų, yra vienas iš būdų sukurti progą įvarčiui pelnyti. Žaidėjai, galintys greitai ir tiksliai skersuoti kamuolį, yra labai naudingi komandai. Anglijos rinktinės ir klubo „Liverpool“ krašto gynėjas Trentas Alexanderis-Arnoldas yra vienas geriausių skersavimo meistrų pasaulyje.

Įvarčio mušimas

Mušdami įvartį, žaidėjai turi smūgiuoti kamuolį tiksliai į laisvą vartų kampą ir pakankamai galingai, kad vartininkas nespėtų atremti smūgio. Edinsonas Cavani (paveikslėlyje, mėlynais marškinėliais) iš Urugvajaus yra vienas patikimiausių įvarčių mušėjų pasaulyje.

Meistriškas varymasis

Kai žaidėjas bėga su kamuoliu šalia kojų, tai vadinama varymusi. Porto Alegrės gatvėse futbolo pagrindų išmokusi buvusi Brazilijos žvaigždė Ronaldinho (paveikslėlyje) nesunkiai apsvarydavo savo varžovus. Gera pusiausvyra gali padėti kamuolį besivarančiam žaidėjui greitai keisti judėjimo kryptį ir išvengti varžovų bandymų perimti kamuolį.

Spyris žirkklėmis

Pirmą kartą spyrį žirkklėmis, t. y. smūgį atgal per save, 1930 m. pademonstravo brazilų puolėjas Leônidas. Stovėdamas nugarą į vartus, žaidėjas pašoka į orą ir, krisdamas atgal, spiria virš jo skriejantį kamuolį. Ši taktika dažnai užklumpa vartininką nepasirengusį. Nuotraukoje viršuje: buvęs „Manchester United“ žaidėjas Wayne’as Rooney žirkklėmis įmuša įspūdingą įvartį į vietos varžovų „Manchester City“ vartus.

Vartininkai

Būdamas paskutinė gynybos grandis, vartininkas žino, kad net viena klaida gali nulemti komandos pralaimėjimą. Geram vartininkui reikia įvairių įgūdžių. Jis turi būti ir fiziškai stiprus, ir itin vikrus, todėl privalo treniruotis taip pat sunkiai kaip kiti žaidėjai, tačiau atlygis už tai gali būti daug ilgesnė karjera. Šiaip ar taip, didžiąją žaidimo dalį vartininkai neliečia kamuolio.

Apranga

Iki 1909 m. vartininką buvo galima atskirti tik pagal kepuraitę, todėl teisėjui buvo sunku įvertinti, kas per grumtynes vartų aikštelėje valdo kamuolį. Nuo 1909 m. iki paskutinio XX a. dešimtmečio pradžios vartininkai vilkėjo vienspalvius marškinėlius, kurie skyrėsi nuo kitų komandos narių marškinėlių. Buvo nustatyta taisyklė, draudžianti trumpas rankoves, tačiau dabar ji yra sušvelninta.

Airijos marškinėliai

Šiuos geltonos spalvos marškinėlius vilkėjo Airijos Respublikos rinktinės vartininkas Alanas Kelly. Nuo 1957 iki 1973 m. jis rinktinėje žaidė 47 kartus.

Trilapis dobilas yra Airijos simbolis.

Kai kuriose pirštinėse yra nedidelių iškyšų, padidinančių sąlyčio su kamuoliu plotą ir leidžiančių vartininkui atmušti jį su didesne jėga.

ĮDOMYBĖS

René Higuita

Kolumbijos vartininkas René Higuita (g. 1966 m.) 1987–1999 m. žaidė savo šalies rinktinėje. 1995 m. jis pristatė „skorpiono smūgį“ – pašokdamas ir pakeldamas abi kojas už savęs, kad kulnais atmuštų kamuolį. Dėl savo ekscentriško žaidimo stiliaus pelnė pravarde Beprotis (*El Loco*).

Kamuolio išmetimas

Šioje XX a. pradžios sagoje vaizduojamas vartininkas, greitai išmetantis kamuolį. Tai gali būti veiksmingas būdas pradėti puolimą.

Smūgis nuo vartų

Kai kamuolys nuo puolėjo išrieda už vartų linijos, varžovų komandai skiriamas smūgis nuo vartų. Vartininkas arba gynėjas smūgiuoja kamuolį iš 5,5 m pločio vartininko aikštelės.

Smūgį tiesiai į vartininko krūtinės apačią paprastai būna lengviausia atremti.

Geras vartų saugojimas

Šiame 1950 m. komikso viršelyje pavaizduota, kad vartininkams dažnai tenka atlikti įspūdingus veiksmus: ne tik paprastai sugauti kamuolį, bet ir pašokti į orą, siekiant jį atmušti. Šiuolaikiniai žaidėjai gali staigiai užsukti kamuolį, todėl vartininkai turi nuspėti jo skriejimo trajektoriją ir savo kūnu užstoti vartus. Kai puolėjas su kamuoliu priartėja prie vartų, vartininkas turi palikti vartų liniją ir judėti link kamuolio. Šis veiksmas, vadinamas kampo susiaurinimu, sumažina plotą, į kurį gali taikytis puolėjas.

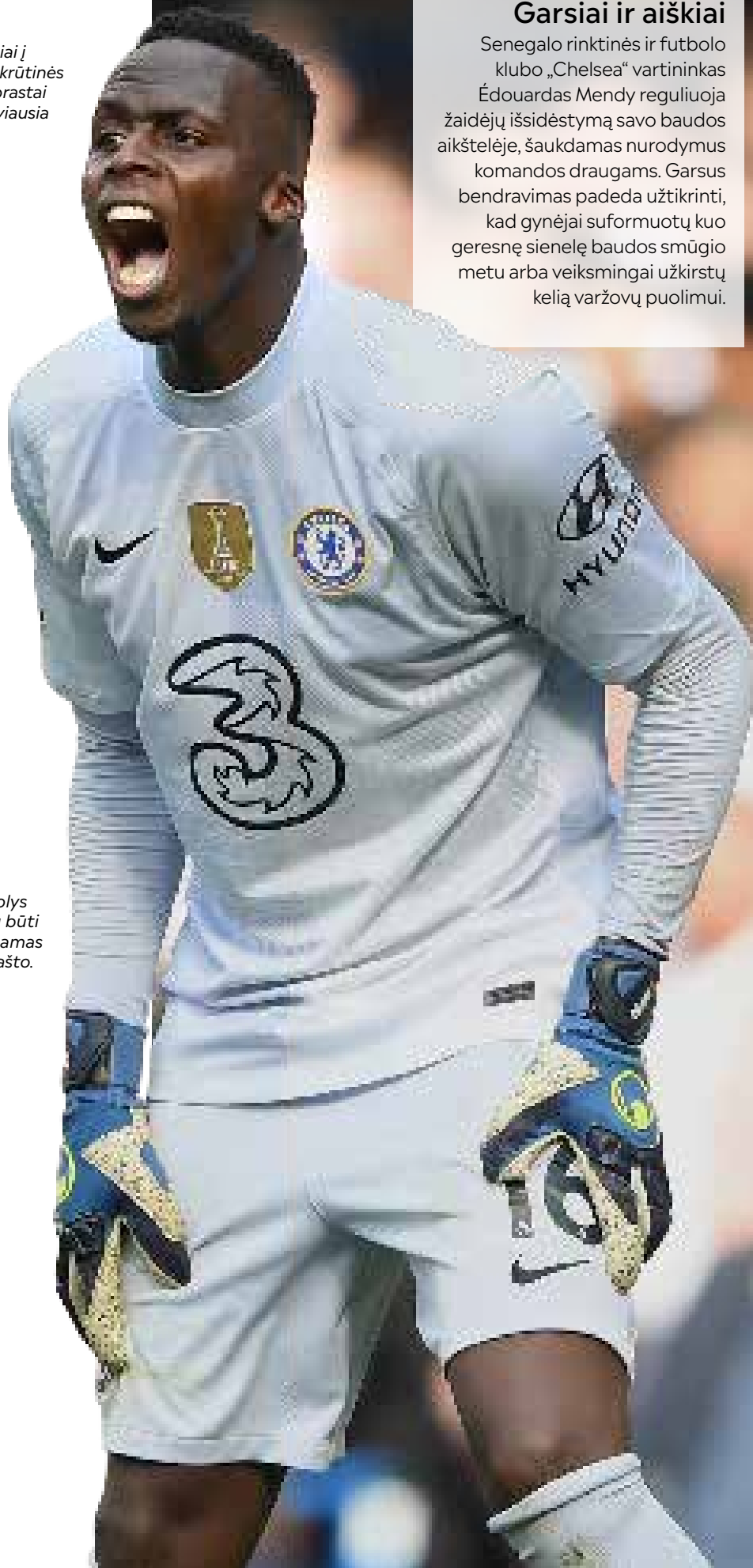
Kamuolys turėtų būti atmušamas link krašto.

Kamuolio sugavimas

Europos ir Pietų Amerikos vartininkai visada mėgo išmušti kamuolį iš pavojingos zonos. Ant šio 1900 m. knygos viršelio pavaizduotas vartininkas bando kumščiu išmušti kamuolį. Šiuolaikiniai teisėjai retai leidžia stabdyti vartininkus, kai jie bando sugauti kamuolį.

Garsiai ir aiškiai

Senegalo rinktinės ir futbolo klubo „Chelsea“ vartininkas Édouardas Mendy reguliuoja žaidėjų išsidėstymą savo baudos aikštelėje, šaukdamas nurodymus komandos draugams. Garsus bendravimas padeda užtikrinti, kad gynėjai suformuotų kuo geresnę sienelę baudos smūgio metu arba veiksmingai užkirstų kelią varžovų puolimui.

Taktika

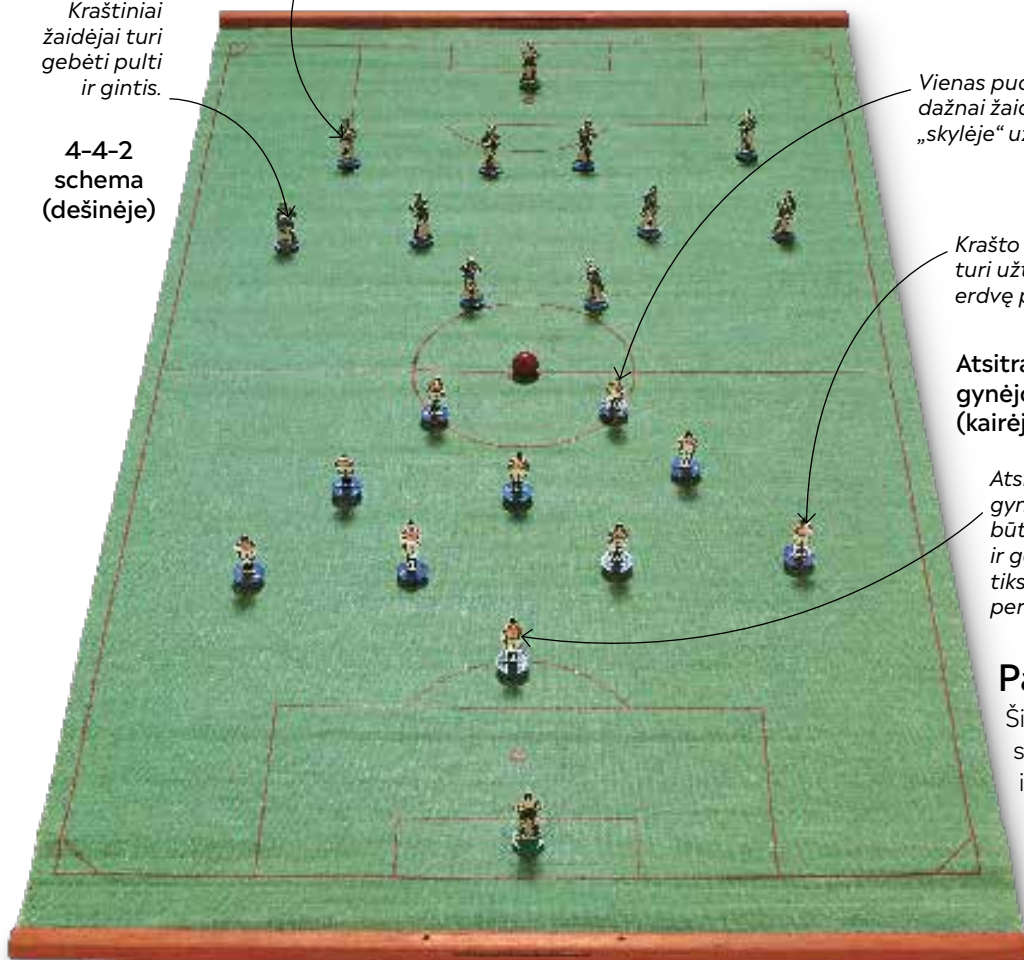
Treneriai ir vadovai pergudrauja varžovus, iki rungtynių pradžios laikydami savo taktiką paslapyje. Nuo pat futbolo atsiradimo komandos išsidėstydavo įvairiomis schemomis. Anksčiau žaidėjai pagal turimus įgūdžius užimdavo aikštėje tam tikrą poziciją. Dabartinis žaidimo tempas reikalauja, kad futbolininkai gebėtų žaisti beveik bet kurioje pozicijoje.

Pepo Guardiolas treniruojamas Ispanijos klubas „**Barcelona**“, žaisdamas pagal schemą **4-3-3**, per metus **laimėjo šešis trofėjus**.

Vokietija laimėjo 2014 m. pasaulio futbolo čempionatą, naudodama schemą su keturiais gynėjais.

Kraštiniai žaidėjai turi gebėti pulti ir gintis.

4-4-2 schema (dešinėje)

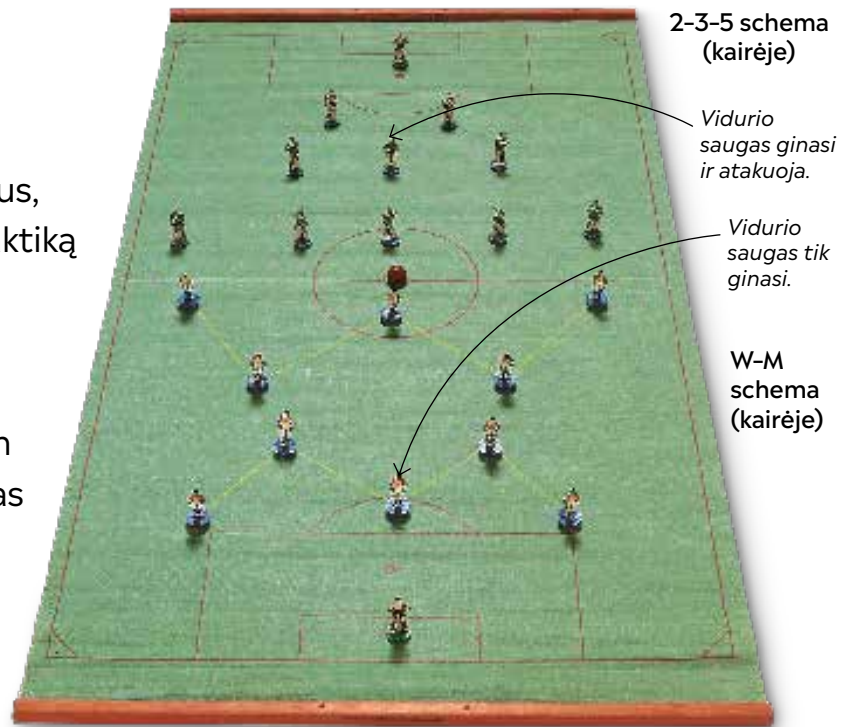

Vienas puolėjas dažnai žaidžia „skylėje“ už kito.

Krašto gynėjai turi užtikrinti erdvę puolimui.

Atsitraukusio gynėjo sistema (kairėje)

Atsitraukęs gynėjas turi būti kūrybingas ir gebėti atlikti tikslų perdavimą.

2-3-5 schema (kairėje)

Vidurio saugas ginasi ir atakuoja.

Vidurio saugas tik ginasi.

W-M schema (kairėje)

Geras išsidėstymas

Iki XX a. 4-ojo dešimtmečio taktikoje dominavo 2-3-5 išsidėstymo schema. Kiekvienas žaidėjas turėjo konkrečią vietą aikštėje. Anglijos klubo „Arsenal“ treneris Herbertas Chapmanas buvo pirmasis, pradėjęs naudoti taktiką, kai žaidėjai išsidėsto keturiomis eilėmis 3-2-2-3 schema, sudarydami W ir M formas.

Žaidimo planas

Programinės įrangos bendrovės sukūrė programas, leidžiančias planuoti taktiką kompiuterio ekrane. Ši 4-3-3 schema dabar yra viena labiausiai paplitusių futbole. Kita populiarūs schema yra 3-4-3.

Patikrinta praktiškai

Šiuolaikinių schemų yra įvairių, tačiau 4-4-2 schema yra viena dažniausiai naudotų istorijoje. Keturi gynėjai nesiveržia į priekį, o keturi saugai kartais sudaro rombo formą. Atsitraukusio gynėjo sistema išlaisvina vieną gynėją nuo priešininkų dengimo pareigų, kad jis galėtų atlikti priedangos vaidmenį.

Suspausta gynyba

Labai svarbu neleisti varžovams išsiveržti į priekį, todėl tam tikri žaidėjai gali būti dengiami individualiai. Sakoma, kad geriausios komandos kuriamos nuo galo – nuo stiprios gynybos, kuri yra kaip tramplynas puolimui. Čia parodyta, kaip „Paris FC“ gynėjai apsupa puolėją.

Puolėjas įstrigo spąstuose.

Gynėjai fiziškai blokuoja puolėją.

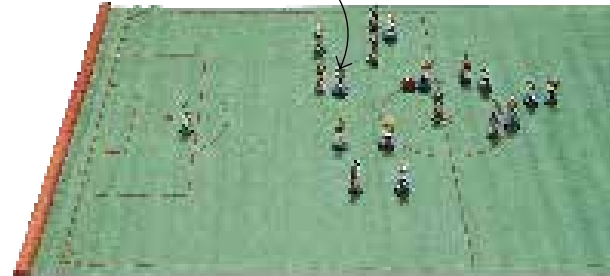
Puolėjas negali išeiti vienas prieš vieną su vartininku ar paskutiniu gynėju, nebent jie turi kamuolį.

Nuošalės taisyklės pradžia

Pirmoji 1866 m. priimta nuošalės taisyklė nustatė, kad tarp puolėjo ir vartų turi būti bent trys gynėjai, įskaitant vartininką, kai kamuolį į priekį jam perduoda komandos draugas (žr. viršuje). Iki 1920 m. į vartus būdavo įmušama mažiau įvarčių, nes puolėjai vis dar turėdavo įveikti paskutinį aikštės gynėją.

Žaidėjas nėra nuošalėje.

Atnaujinta nuošalės taisyklė

1925 m. FIFA pakeitė nuošalės taisyklę taip, kad nuo šiol tarp puolėjo ir vartų turėjo būti tik du žaidėjai. Pradėta įmušti kur kas daugiau įvarčių. Ši nuošalės taisyklė iki šių laikų yra iš esmės nepakitusi. Kaip matyti paveikslėlyje viršuje, vidurio saugas ruošiasi perduoti kamuolį puolėjui. Šis žaidėjas vis dar yra ne nuošalėje ir jam reikės įveikti tik vartininką.

Žaidėjas yra nuošalėje.

Keitimai

1923 m. FIFA įvedė galimybę pakeisti žaidėją, jeigu jis patiria traumą. Žaidėjai pradėjo imituoti traumas, kad treneriai galėtų atlikti taktinius keitimus, todėl buvo nuspręsta, jog vieną žaidėją galima pakeisti laisvai. 2022 m. leidžiamų keitimų skaičius per vienas rungtynes buvo pakeistas nuo trijų iki penkių keitimų kiekvienoje komandoje.

Dirbtinė nuošalė

Komandos, neturinčios atsitraukusio gynėjo, gali panaudoti dirbtinę nuošalę. Kai saugas rengiasi perduoti kamuolį puolėjui, gynėjai visa grupė pajuda į priekį, palikdami puolėją nuošalėje.

Traumos

Profesionalaus futbolininko darbas apima kur kas daugiau nei tik rungtynes.

Šiuolaikiniam žaidėjui taip pat svarbu įgūdžių lavinimas, fizinis pasirengimas ir atsigavimas po traumų. Medicinos ir technologijų pažanga šiais laikais leidžia sėkmingai išgydyti daugiau traumų.

Fizioterapija, mityba ir net psichologija – visa tai šiandien yra didžiųjų klubų kasdienybės dalis.

Lemtingas pranašumas

Italijos rinktinės treneris Vittorio Pozzo 1934 ir 1938 m. atvedė savo šalį į pergales pasaulio futbolo čempionate. Jis suprato fizinio pasirengimo svarbą ir vertė žaidėjus sunkiai treniuotis, kad jie taptų ištvermingesni. Tai pasiteisino. 1934 m. finale prieš Čekoslovakiją per pratęsimą Italija pelnė pergalingą įvartį.

Pasirengimas kovai

Tokie sunkūs medicininiai kamuoliai kaip šis daug dešimtmečių buvo naudojami futbolo treniruotėse, siekiant sustiprinti raumenis ir padidinti ištvermę. Dabar dažniausiai naudojama sporto salės įranga, specialios treniruočių programos ir pasipriešinimo treniruokliai. Jėga ir fizinis pasirengimas yra labai svarbūs sėkmei, nes geriausi žaidėjai per sezoną turi sužaisti net 70 rungtynių.

Fizioterapeutas paprastai savo įrankius į aikštę nešasi krepšyje.

Kaušo forma neleidžia žaidėjui nuslysti nuo neštuvų, todėl jais lengviau išnešti iš aikštės susižeidusius žaidėjus.

Ramentai ir kaklo įtvartai gali padėti žaidėjui, patyrusiam kojos, kaklo ar galvos traumą.

Saugos diržai tvirtai laiko žaidėją neštuvuose, neleidžia jo kūnui judėti ir dar labiau susižaloti.

Žaidėjo išnešimas iš aikštės

XX a. 3-iajame dešimtmetyje, jei į aikštę būdavo nešami neštuvai, žiūrovai žinodavo, kad žaidėjas rimtai susižeidė. Šiandien sužeisti žaidėjai po apžiūros privalo palikti aikštę, o jei gali tęsti žaidimą, jiems leidžiama grįžti į aikštę šiek tiek vėliau. Šiuolaikiniuose neštuvuose yra naujausia įranga, skirta sužeistam žaidėjui gydyti ir sustiprinti. Daugelyje šalių tradicinius neštuvus pakeitė motorizuoti vežimėliai.

Šis paminkštintas įtvaras naudojamas tam, kad žaidėjai negalėtų judinti lūžusių galūnių.

Pagalbos suteikimas

Fizioterapeutai suteikia pagalbą buvusiam „West Bromwich Albion“ žaidėjui Stéphane'ui Sessègnonui, patyrusiam čiurnos traumą per „Premier“ lygos rungtynes. Fizioterapeutų kvalifikacija leidžia atlikti sudėtingas gydymo procedūras sužeistiems žaidėjams ir aikštėje, ir už jos ribų. Gydytojai turi būti netoliese, nes kartais jiems tenka spręsti rimtas sveikatos problemas. Kadangi pastaraisiais metais padaugėjo su širdies sutrikimais susijusių incidentų, komandos gydytojai budi šalia aikštės su defibriliatoriais ir kita skubiosios medicinos pagalbos įranga.

Apšilimas ir atsipalaidavimas

Šiuolaikiniai žaidėjai žino, kaip svarbu prieš rungtynes apšilti. Jei raumenys yra sušilę ir neįsitempę, gerokai sumažėja jų plyšimo ir patempimo rizika. Dauguma komandų po rungtynių atlieka ramius tempimo pratimus, kad atpalaiduotų raumenis prieš poilsį.

Stebuklinga priemonė

Futbolo folklore ypatingą vietą užima „stebuklingasis“ purškalas. Žiūrovai dažnai stebėdavosi, kaip paslaptingas purškalas gali padėti žaidėjui greitai atsigausti po traumos. Daugumoje purškalo yra sudedamųjų dalių, kurios atšaldo pažeistą vietą ir sumažina raumenų tinimą arba laikinai numalšina skausmą, kad žaidėjas galėtų žaisti iki rungtynių pabaigos.

ĮDOMYBĖS

Fabrice'as Muamba

Anglų saugas Fabrice'as Muamba (g. 1988 m.) žaidė komandose „Arsenal“, „Birmingham City“ ir „Bolton Wanderers“. 2012 m. per FA taurės rungtynes jam 78 minutėms buvo sustojusi širdis. Jis atsigavo, bet turėjo baigti karjerą. Vėliau tapo jaunimo treneriu.

Kamuoliai

Futbolą galima žaisti be jokios specialios įrangos. Vaikai gali spardyti teniso kamuoliuką arba guminį kamuolį. Prieš kelis šimtmečius žmonės nustatė, kad gyvūno šlapimo pūslę galima pripūsti ir užrišti, taip iš jos padarant lengvą, šoklų kamuolį. Pūslė neilgai išsilaikydavo spardoma, todėl žmonės apsaugodavo pūslės apvalkalu, pagamintu iš išdirbtos gyvūnų odos. Tokia struktūra naudojama ir šiandien, tik iš šiuolaikinių sintetinių medžiagų.

Kadaise iškritus sniegui būdavo naudojamas oranžinis futbolo kamuolys, kad žaidėjai jį matytų.

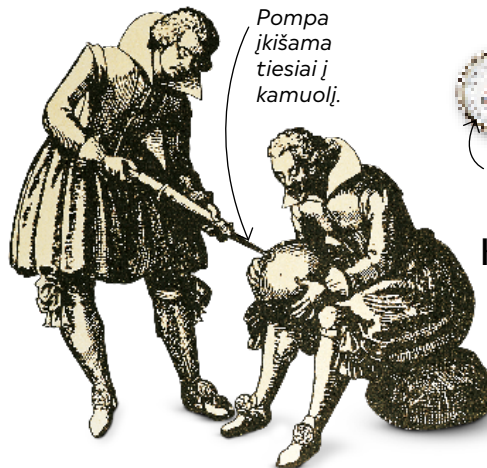
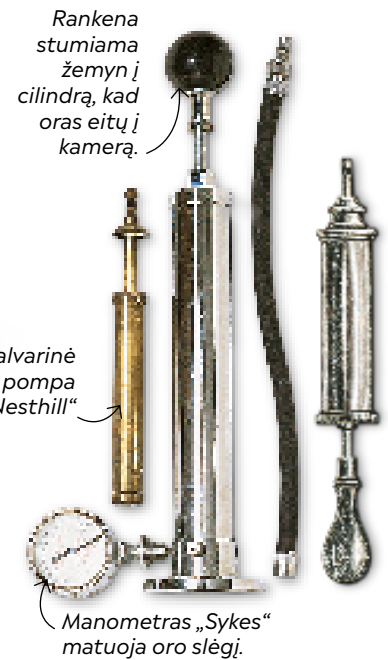

Sunkus kamuolys

XIX a. 8-ajame dešimtmetyje kamuoliai dažnai buvo gaminami susiuvant aštuonis odos segmentus, o jų galus sutvirtinant centriniu disku. Oda buvo neimpregnuota ir lietingomis dienomis prisigerdavo vandens, todėl kamuolys tapdavo sunkesnis. Žaisti galva galėjo būti pavojinga, todėl ši technika tais laikais nebuvo dažnai naudojama. Populiarus buvo varymasis, o sunkus kamuolys tiko šiam žaidimo stiliui.

Pilnas oro

Laikui bėgant iš kamuolio kameros oras išeina, todėl jai pripūsti naudojama pompa. Norint, kad kamuolys geriau šokinėtų, oro slėgį kameroje reikia padidinti. Jei kamera per daug pripūsta, ji gali sprogti, todėl kai kurios pompos turi slėgmatį.

Kamuolių pūtėjai

Iš šios XVII a. vokiečių graviūros matyti, kad pripūstos gyvūnų šlapimo pūslės buvo naudojamos jau seniai.

Odos atraižos susiuvamos viena su kita.

XIX a. pabaigos žalvarinė futbolo kamuolio formos kelioninė rašalinė

Įrankis kamuoliui tvirtai surišti

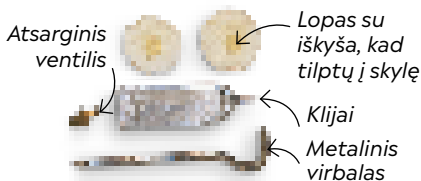
Pagamintas pagal matmenis

Šis kamuolys, pagamintas iš oda aptrauktos guminės kameros, buvo naudojamas 1912 m. kovo rungtynėse tarp Velso ir Anglijos. Tai tipiškas kamuolys, naudotas didžiąją XX a. dalį. Išorinis sluoksnis buvo suvarstytas storais siūlais. Futbolo kamuolių dydis ir svoris buvo standartizuoti 1872 m., pirmosioms FA taurės varžyboms, tačiau kamuoliai vis tiek sudėkdavo ir pakeisdavo formą.

Kitokie kamuoliai

Pasaulyje žaidžiami keli skirtingi futbolo žaidimai. Kiekviename jų naudojamas savitas kamuolys. Kai kurie futbolo žaidimai egzistuoja jau šimtmečius. Vieni kamuoliai būna dekoruoti ir skirti tam tikroms apeigoms, kiti sukurti taip, kad būtų kuo atsparesni fiziniam poveikiui.

Speciali temdanti kaukė reguliuoja šviesos patekimo laipsnį.

Kamuolių lopymas

Šis XX a. 8-ojo dešimtmečio remonto rinkinys buvo skirtas viniliniams kamuoliams lopyti. Metalinis virbalas įkaitinamas ir įkišamas į pradūrimo vietą, kad skylė praplatėtų ir ją būtų galima užklijuoti lopy.

Aklųjų futbolas

Aklųjų futbolas – tai modifikuota salės futbolo (žaidžiamo dviejų komandų po penkis žaidėjus ant kietų grindų uždaroje patalpoje) versija. Šį žaidimą gali žaisti akli arba blogai matantys žaidėjai, nors vartininkai paprastai būna gerai regintys. Kamuolio viduje yra šratų, kurie kamuoliui riedant skleidžia triukšmą, todėl žaidėjai gali girdėti, kaip jis juda.

Neįgaliųjų vežimėlių futbolas

Neįgaliųjų vežimėlių futbolas yra greitas žaidimas, kurį gali žaisti neįgalūs žaidėjai, judantys elektriniu arba standartiniu neįgaliųjų vežimėliu. Jis žaidžiamas dviejų komandų po keturis žaidėjus uždaroje patalpoje, naudojant 9 dydžio futbolo kamuolį, kurio skersmuo yra 33 centimetrai.

Susižeidimo pavojus

Tokie kamuoliai kaip šis buvo naudojami 1966 m. pasaulio futbolo čempionate, jų dizainas nesikeitė jau 50 metų. Odinis apvalkalas buvo su pamušalu – tai 5-ojo dešimtmečio išradimas, skirtas kamuolio patvarumui padidinti. Išorė buvo nudažyta ir įtrinta vašku, kad atstumtų vandenį nuo permirkusios aikštės. Gamintojai dar nebuvo radę alternatyvos kamuolio surišimui, todėl žaidėjai rizikavo susižeisti smūgiuodami galva.

Pasaulio čempionato spalvos

Pirmieji pasaulio čempionato kamuoliai, ant kurių atspausdintos ne tik juoda ir balta spalvos, buvo naudojami 1998 m. pasaulio futbolo čempionate Prancūzijoje. Jie buvo padengti sintetiniu sluoksniu, kad būtų atsparūs vandeniui, o tarp latekso kameros ir poliesterio apvalkalo buvo porolono sluoksnis. Tai leido žaidėjams greitai atlikti perdavimą ir smūgiuoti. Šie kamuoliai buvo gaminami Pakistano Sialkoto regione.

Futbolo batai

Iš visos futbolininkų aprangos batai per pastaruosius 100 metų pasikeitė labiausiai. Šiuolaikinis greitas žaidimas būtų neįmanomas, jei futbolininkai turėtų avėti sunkius, nepatogius batus, kokie buvo nešiojami iki XX a. 4-ojo dešimtmečio. Pirmuosiuose pasaulio čempionatuose (1930 ir 1934 m.) Pietų Amerikos komandos jau avėjo lengvesnius, beaulius batus, taip pradėdamos futbolo avalynės raidą iki šiuolaikinių, aukštosiomis technologijomis sukurtų batelių. Dabar avalynės bendrovės finansiškai remia žaidėjus, kad padidintų prekės ženklo žinomumą ir pardavimus.

Batai be kapliukų

XIX a. futbolininkai mėgėjai avėjo batus be kapliukų, todėl negalėjo atlikti staigių posūkių ar ilgų perdavimų. Vis dėlto šie batai buvo pakankamai praktiški kamuolio varymosi žaidimui, kurį mėgo dauguma Anglijos mėgėjų komandų.

Tokie batai sušlapę tapdavo sunkesni.

Kasdienė avalynė

XIX a. pabaigoje tik nedaugelis futbolo žaidžiančių žmonių turėjo specialią avalynę. Šiuos mergaičių batus buvo galima avėti ir mokykloje. Lygus padas, kulnas ir aukštas aulak ribojo judesius, bet apsaugojo kulkšnis.

XIX a. mergaitiški batai

Vonioje su batais

1910 m. šie batai buvo reklamuojami kaip „speciali Taurės finalo serija“ – tai ankstyvas futbolui skirtas gaminių susiejimo su garsiomis rungtynėmis pavyzdys. Raštuotas priekinės dalies paviršius turėjo padėti kontroliuoti kamuolį. Buvo įprasta, kad žaidėjai naujus batus mūvėdavo vonioje, kad oda suminkštėtų.

Rėmimo sandoriai

Per pastaruosius 50 metų garsūs žaidėjai gavo didžiules pinigų sumas už tai, kad avėtų populiarių prekės ženklų futbolo batelius. 2020 m. Brazilijos superžvaigždė Neymaras pasirašė rekordinę sutartį su Vokietijos sportinės aprangos bendrove „Puma“. Pagal šią sutartį jis kasmet turėtų uždirbti apie 23 mln. svarų sterlingų už tai, kad avi jų batelius.

Daug raištelių

Įvairių spalvų „Paton's“ batų raišteliai išpopuliarėjo XX a. 4-ajame dešimtmetyje. Ankstyvuosius medvilninius raištelius reikėjo dažnai keisti, nes per rungtynes jie nuolat sušlapdavo, o vėliau išdžiūdavo, todėl greitai susidėvėdavo ir ilgai nutrukdavo.

KAPLIUKAI IR KITOS DETALĖS

Kapliukų skaičius ir padėtis ant pado labai skiriasi. Ilgesni kapliukai reikalingi žaidžiant šlapioje ir patišusioje aikštėje, o trumpesni dėvimi ant kietos dangos. Šiuolaikiniai bateliai dažnai turi fiksuoto ilgio kapliukus, prilydytus prie pado. Futbolo federacijos rūpinasi, kad kapliukai nesukeltų traumų, todėl teisėjas arba jo asistentas privalo patikrinti kiekvieno į aikštę išbėgančio žaidėjo kapliukus.

Medinis plaktukas

Pirmieji kapliukai

Pirmieji futbolo batai buvo gaminami vien iš odos. Kapliukus reikėjo įkalti į padus.

Žala batams

Vėliau atsirado guminiai kapliukai. Juos taip pat reikėjo prikalti prie pado, todėl batai būdavo gana greitai sugadinami.

Viskas pasikeitė!

Šiuolaikiniai įsukami kapliukai gaminami iš plastiko arba metalo. Žaidėjai gali pasikeisti kapliukus įpusėjus rungtynėms.

Šie aukštauliai batai užtikrina gerą čiurnos apsaugą.

Šiuos batus reklamavo Anglijos rinktinės žaidėjas Tomas Finney.

Kamuolio spardymas yra populiari vaikų pramoga.

Šiuolaikinė išvaizda

Klasikinis juodos spalvos batelių su baltu apvadu dizainas išpopuliarėjo XX a. 6-ajame dešimtmetyje. Šie batai buvo pakankamai tamprūs, kad juos būtų galima dėvėti iš karto, nepraavint. Čiurna buvo mažiau apsaugota, todėl žaidėjai galėjo laisviau judėti, tačiau patirdavo daugiau traumų.

Funkcionalūs ir patvarūs

XX a. 3-ajame dešimtmetyje tokia futbolo avalynė kaip „Manfield Hotspur“ bateliai buvo masiškai gaminama įvairaus amžiaus futbolininkams. Vaikiški bateliai buvo kuriami taip pat kaip suaugusiųjų, su sutvirtintomis nosimis bei antkulniais ir su odiniais kapliukais. Dėl tuometinių socialinių sąlygų dauguma darbininkų klasės šeimų negalėjo sau leisti įsigyti tokios avalynės.

Dizainerių amžius

Šiuolaikinių batelių kūrimui išleidžiamos didžiulės pinigų sumos. Aukščiausios kokybės odiniai batviršiai ir lengvi sintetiniai padai užtikrina patvarumą. Jie yra patogūs ir leidžia efektingai užsukti kamuolį. Daugybė žaidėjų dėvi individualiai pritaikytus batelius su unikaliu dizainu, pavyzdžiui, su asmeniniu prekės ženklu arba populiarių animacinių personažų atvaizdais.

